

מדד השלום יוני 2017

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

בסקר החודש עסקנו בשני נושאים עיקריים: א. הסיכויים לחידוש המשא ומתן עם הפלסטינים; ב. ההסתברות לעימות מלחמתי בין ישראל לגורמים שונים באיזור והמסוגלות של ישראל להתמודד עמם.

הסיכויים לחידוש המו"מ בין ישראל והפלסטינים: הבהרותיו החוזרות של נשיא ארה"ב טראמפ בפורומים שונים ובהזדמנויות שונות כי הוא מעוניין בחידוש שיחות השלום בין ישראל לפלסטינים לא שכנעו את רוב הציבור הישראלי ששני הצדדים יחזרו בקרוב לשולחן הדיונים: בציבור היהודי 63% מעריכים כי הסיכוי לכך נמוך. גם בציבור הערבי יש רוב (55%) המעריך כך את הסיכוי לחידוש המגעים. פילוח של המדגם היהודי לפי מחנות פוליטיים מראה כי בקרב הימין שיעור מי שחושבים שהסיכוי נמוך אמנם גבוה יותר מאשר במרכז ובשמאל, אך בכל המחנות מדובר ברוב שאינו צופה חידוש של השיחות בעתיד הקרוב (בהתאמה - 66%, 56%, 57%).

האם הצדדים מעוניינים בהסכם? בציבור היהודי רוב קטן (53%) חושבים או בטוחים שממשלת ישראל הנוכחית אינה מעוניינת להגיע להסכם קבע עם הפלסטינים. באשר למידת העניין של הרשות הפלסטינית להגיע להסכם כזה, הרי שרוב גדול (80%) חושבים או בטוחים שהיא אינה מעוניינת בהסכם. במילים אחרות, רוב הציבור מעריך שרשויות השלטון בשני הצדדים אינן מעוניינות להגיע להסכם שלום קבע, אך ביחס לצד הפלסטיני ההסכמה בעניין זה רחבה יותר. בציבור הערבי 60% מעריכים, כמו רוב היהודים, כי ממשלת ישראל הנוכחית אינה מעוניינת להגיע להסכם. ואולם, בניגוד ליהודים, רוב קטן (51%) מעריכים כי הרשות הפלסטינית כן מעוניינת בכך. פילוח של תשובות היהודים לפי מחנה פוליטי העלה כי ממי שהגדירו עצמם ימין רק 37.5% סבורים כי ממשלת ישראל אינה מעוניינת להגיע להסכם לעומת רוב ברור בקרב המרכז והשמאל (בהתאמה 70%-ו-91%). כשמדובר ברשות הפלסטינית יש רוב בימין ובמרכז המעריך שהיא אינה מעוניינת בהסכם (בהתאמה 89%-ו-77%). בשמאל חושבים כך רק 49% אבל שיעור זה בכל זאת גבוה משיעור אלה החושבים שהיא כן מעוניינת בהסכם (40%). כלומר אפילו בשמאל הערכת כוונות היריב היא יותר שלילית מחיובית.

מצב הביטחון הלאומי: לשאלה "איך היית מגדיר את מצבה הבטחוני של ישראל כיום?" השיבו 66% מהיהודים כי המצב הבטחוני של ישראל טוב ושיעור אפילו מעט גבוה יותר (69%) בקרב הערבים החזיקו בדעה דומה. בשאלה זו לא מצאנו הבדלים של ממש בין המחנות הפוליטיים השונים בציבור היהודי.

הסיכויים למלחמה קרובה בין ישראל לבין מדינות וגורמים אחרים באזור: מתוך רשימה שכללה את איראן, סוריה, חיזבאללה בלבנון וחמאס בעזה, מסתבר שרק ביחס לחמאס יש רוב בציבור היהודי (56%) המעריך כי קיים סיכוי גבוה שבשנה הקרובה תפרוץ מלחמה בינו לבין ישראל. ביחס ליתר השחקנים האזוריים רק מיעוט רואים מלחמה באופק: עם חיזבאללה בלבנון 38%, עם סוריה 14% ועם איראן 8% בלבד. ממצאים אלה מלמדים כי בניגוד לאזהרות החוזרות של ממשלת ישראל על האיום האיראני, בציבור יהודי קיים קונצנזוס

רחב לדעה כי לפחות בזמן הקרוב הסיכוי למלחמה עם מדינה זו נמוך. בציבור הערבי צופים מלחמה בשנה הקרובה עם חמאס בעזה 59%, עם חיזבאללה בלבנון 23.5%, עם סוריה 26% ועם איראן 15%. כלומר, חששות המלחמה של הערבים גבוהים מאלה של היהודים ברוב המקרים שבדקנו (למעט חיזבאללה).

פילוח של התשובות בציבור היהודי לשאלות הללו לפי מחנה פוליטי העלה הבדלים קטנים בלבד, אבל באופן שיטתי, מי שזיהו עצמם כימין ראו בשיעור קצת גבוה יותר מהמרכז והשמאל סיכוי למלחמה בעתיד הקרוב בכל אחת מן החזיתות הללו.

היכולת לסמוך על הממשלה ועל צה"ל אם תפרוץ מלחמה: בציבור היהודי 57% סומכים על הממשלה הנוכחית שתדע לקבל במצב כזה החלטות ביטחוניות נכונות. באשר ליכולתו של צה"ל לנצח אם תפרוץ מלחמה הערכות הציבור הן חד-משמעיות: 88% סומכים עליו. כלומר, שעה שביחס לממשלה קיים בציבור מיעוט ניכר שאינו סומך על ההחלטות שתקבל, אין בציבור היהודי כמעט כל ספיקות באשר ליכולתו של צה"ל לנצח בכל אחת מהמלחמות הללו. פילוח של התשובות לגבי הממשלה לפי מחנה פוליטי מעלות כי בימין יש בטחון רב בכושרה של הממשלה לקבל החלטות נכונות, המרכז חצוי ואילו השמאל אינו בוטח בממשלה הנוכחית (בהתאמה 69%, 49%, 28%). בציבור הערבי רק 36% סומכים על הממשלה שתדע לקבל החלטות נכונות אם תפרוץ מלחמה בין ישראל לשחקנים האחרים עליהם שאלנו ו-40% על צה"ל שיוכל לנצח בה.

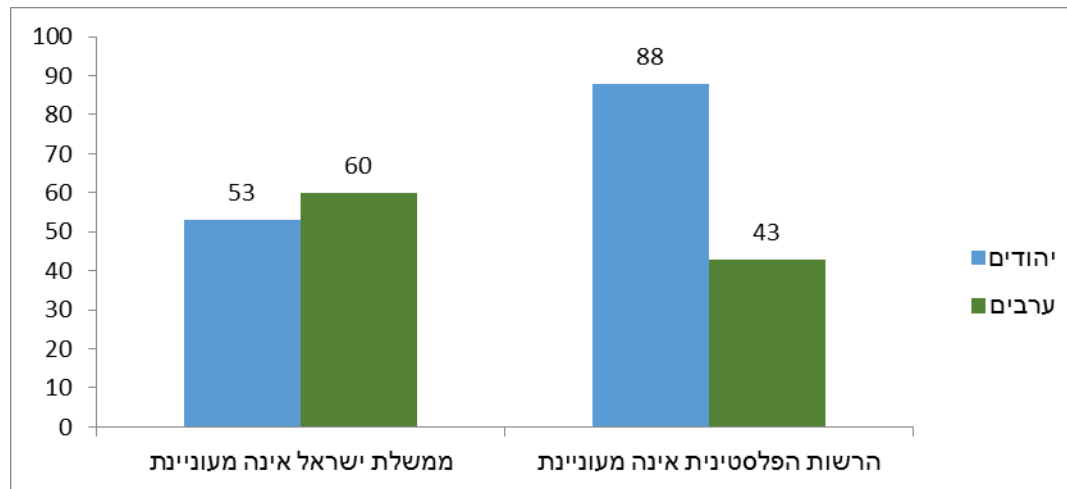
הסיכויים לאינתיפאדה שלישית והיכולת להתמודד אתה: גם ביחס לסיכוי שבשנה הקרובה תפרוץ אינתיפאדה שלישית, מצאנו בציבור היהודי רוב קטן (52%) המעריכים שהסיכוי לכך נמוך. הוא הדין לגבי 60% מהערבים שממעייטים בסיכוי שאינתיפאדה שלישית עומדת בפתח.

באשר ליכולת של הממשלה הנוכחית לקבל החלטות ביטחוניות אם בכל זאת תפרוץ אינתיפאדה שלישית, הרי שבציבור היהודי רוב קטן (52%) סומך עליה, שעה שמיעוט גדול (44%) אינו סומך על כישוריה בנדון. כאשר מדובר בהערכת יכולתו של צה"ל להתמודד ולבלום אינתיפאדה שלישית והיה ותפרוץ, שוב כמעט כל הציבור היהודי (82%) סומך עליו. בציבור הערבי רק 41% סומכים על הממשלה בהקשר זה לעומת 51% הסומכים על צה"ל שידע להתמודד בהצלחה עם האתגר של אינתיפאדה שלישית והיה ותפרוץ.

כושר העמידה של הציבור בישראל: כאשר מדובר ביכולת של הציבור הישראלי לעמוד במה שיידרש אם תפרוץ מלחמה או אינתיפאדה שלישית, 85% בציבור היהודי חושבים או בטוחים שהוא יוכל לעמוד בכך. כלומר, הציבור סומך על יכולת ההתמודדות של עצמו ושל צה"ל הרבה יותר מאשר על יכולת ההתמודדות של הממשלה הנוכחית. בציבור הערבי רק שליש מעריכים כי הציבור הישראלי הוא בעל כושר עמידה חזק בנסיבות כאלה, כלומר הם מאמצים את תזית "קורי העכביש" אותה הציג מנהיג החיזבאללה נסראללה.

מדד המשא ומתן: 44.8 (מדגם יהודים 43.7)

תרשים החודש: האם ממשלת ישראל הנוכחית מעוניינת להגיע להסכם שלום של קבע עם הפלסטינים? האם הרשות הפלסטינית מעוניינת או לא מעוניינת בהגעה להסכם שלום של קבע עם ישראל? (%) (יהודים וערבים)

מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים (אוניברסיטת תל אביב) ומרכז גוטמן לחקר דעת קהל ומדיניות של המכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט בשפות עברית, ערבית ורוסית, על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 27 ביוני-2 ביולי 2017, בקרב 600 מרואיינים (500 יהודים ו-100 ערבים), המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$